

Εξαρτημένες προτάσεις ως υποκείμενα, αντικείμενα, κατηγορούμενα

Ενότητα 7

Οι **δευτερεύουσες εξαρτημένες** προτάσεις που χρησιμοποιούνται όπως τα **ονόματα**, δηλαδή ως υποκείμενα, αντικείμενα και κατηγορούμενα, ονομάζονται **ονοματικές προτάσεις**.

Ονοματικές προτάσεις είναι οι :

- 1)** Ειδικές **2)** Βουλητικές **3)** Ενδοιαστικές **4)** Πλάγιες ερωτηματικές **5)** Αναφορικές

(Οι προτάσεις αυτές δε χωρίζονται με κόμμα από την κύρια πρόταση .)

1. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Εισάγονται με τους **ειδικούς** συνδέσμους : **Ότι , που , πως** .

Χρησιμοποιούνται ως υποκείμενα απρόσωπων ρημάτων, είτε ως αντικείμενα μη απρόσωπων ρημάτων.

- Π.χ** α) Φαίνεται **ότι** δε θα έρθει . → Ειδική πρόταση ως του απρόσωπου ρήματος « φαίνεται » .
β) Υποσχέθηκε **πως** θα γυρίσει. → Ειδική πρόταση ως του ρήματος « υποσχέθηκε » .

2. ΒΟΥΛΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

(Απ' το ρήμα « βούλομαι » = **θέλω**)

Εισάγονται με το μόριο « **να** » και δηλώνουν τη θέληση του υποκειμένου για κάτι, προτροπή ή εμπόδιο .

Χρησιμοποιούνται ως υποκείμενα απρόσωπων ρημάτων, είτε ως αντικείμενα μη απρόσωπων ρημάτων.

- Π.χ** α) Πρέπει **να** προσέχεις . → Βουλητική πρόταση ως του απρόσωπου ρήματος « πρέπει » .
β) Επιθυμεί **να** ταξιδέψει μαζί μας . → Βουλητική πρόταση ως του ρήματος « θέλει » .

Ωχ! Για ένα λεπτό ! Και οι τελικές αλλά και οι βουλητικές προτάσεις εισάγονται με το μόριο «να» ! Πώς θα τις ξεχωρίζω :

Οι **τελικές** δηλώνουν **σκοπό** και **ΔΕΝ** μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως υποκείμενα, αντικείμενα και κατηγορούμενα !
Είναι δλδ. **επιρρηματικές προτάσεις**, όχι ονοματικές !

Για να καταλάβουμε , λοιπόν, πότε μια πρόταση είναι **τελική** και όχι βουλητική, προσέχουμε αν το « **να** » μπορεί να αντικατασταθεί με το « **για να** » . Δες :
Δεν ξέρει **να** παίζει χαρτιά → _____ πρόταση .
Ήρθα **να** πάρω τα παιδιά → _____ πρόταση .

3.ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

(Απ' το ουσιαστικό « ενδοιασμός » = δισταγμός)

Εισάγονται με τους διστακτικούς συνδέσμους « **μη(ν)** » και « **μήπως** » και εκφράζουν τον ενδοιασμό (=δισταγμό) μας ή το φόβο μας για κάτι.

Χρησιμοποιούνται συνήθως ως αντικείμενα ρημάτων που δηλώνουν φόβο, δισταγμό ,ανησυχία (π.χ « φοβάμαι », « ανησυχώ ») .

Π.χ α) Φοβάμαι **μήπως** δεν τα καταφέρει . → Ενδοιαστική πρόταση ως του ρήματος « φοβάμαι » .
β) Ο θείος ανησυχεί **μη** χαλάσει ο καιρός . → Ενδοιαστική πρόταση ως του ρήματος « ανησυχεί » .

4. ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Εισάγονται με τους συνδέσμους « **αν** » , « **μήπως** » , « **γιατί** » κλπ. , με τις ερωτηματικές αντωνυμίες « **ποιος** » , « **πώς** » , « **τι** » κλπ. , ή με τα ερωτηματικά επιρρήματα « **πού** » , « **πότε** » , « **πώς** » , « **πόσο** » . Περιέχουν πλάγια και όχι ευθεία ερώτηση.

Χρησιμοποιούνται ως **αντικείμενα ρημάτων** που δηλώνουν ερώτηση, απορία, αμφιβολία, γνώση κλπ , αλλά και ως **υποκείμενα απρόσωπων ρημάτων** και εκφράσεων.

Π.χ α) Ρωτούσε **αν** θα έρθεις μαζί μας . → Πλάγια ερωτημ. πρόταση ως του ρ. « Ρωτούσε » .
β) Ζητούσαν να μάθουν **γιατί** δεν τηλεφώνησες → Πλάγια ερωτημ. πρόταση ως του ρ. « να μάθουν » .
γ) Είναι παράξενο **πώς** ξεχάστηκα έτσι . → Πλάγια ερωτημ. πρόταση ως της απρόσωπης έκφρασης « Είναι παράξενο » .

Πρόσεξε μην μπερδέξεις τις πλάγιες ερωτηματικές με τις υποθετικές ή τις αιτιολογικές !
Οι πλάγιες ερωτ. είναι ονοματικές και λειτουργούν ως υποκείμενα και αντικείμενα , ενώ οι **υποθετικές** και οι **αιτιολογικές** είναι **επιρρηματικές** εκφράζουν υπόθεση και αιτία αντίστοιχα και **ΔΕΝ** μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως υποκείμενα και αντικείμενα .

5. ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Εισάγονται με αναφορικές αντωνυμίες, όπως « **όποιος**, -α, ο » , « **όσος**, -η, -ο » , « **ό,τι** » ή με τα αναφορικά επιρρήματα « **όπου** » , « **που** » , « **όπως** » , « **πώς** » , « **όσο** » κλπ.
Αναφέρονται σε μία λέξη ή φράση κάποιας άλλης πρότασης και χρησιμοποιούνται ως υποκείμενα, αντικείμενα και κατηγορούμενα.

Π.χ α) **Όποιος** θέλει ας έρθει μαζί μου. → Αναφορική πρόταση ως του ρ. « ας έρθει » .
β) Κάνε **ό,τι** σου αρέσει . → Αναφορική πρόταση ως του ρ. « Κάνε » .
γ) Αυτό ήταν **ό,τι** πρέπει . → Αναφορική πρόταση ως του ρ. « ήταν » .

Εμπεδωτικές ασκήσεις

1. Να βρεις ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι βουλητικές και ποιες τελικές :

- α) Θέλω να μου πεις την αλήθεια . _____
β) Μπορώ να σε βοηθήσω . _____
γ) Πήγε στην Αγγλία να σπουδάσει ιατρική. _____
δ) Δεν ξέρεις να παίζεις πιάνο . _____
ε) Τρέξε να μη χάσεις το τρένο. _____
στ) Θα έρθω εκεί να σας δω . _____

2. Να υπογραμμίσεις τις δευτερεύουσες προτάσεις και να γράψεις μέσα στην παρένθεση το είδος τους:

- α) Δε μιλά πολύ, επειδή ντρέπεται . _____
β) Όταν είσαι έτοιμος, ειδοποίησέ με . _____
γ) Πάμε όπου θέλεις . _____
δ) Δεν ξέρω πού πήγε . _____
ε) Μιλούσε τόσο αργά, ώστε δεν τον άκουγα. _____
στ) Θέλω να πάμε κινηματογράφο . _____
ζ) Πήγε στην αγορά να ψωνίσει . _____
η) Φοβάμαι μήπως δεν έρθει στην ώρα του . _____
θ) Είχαμε πει πως ξέραμε ακριβώς τι έγινε . _____

Ακριβώς από κάτω είναι και τα 11 είδη των εξαρτημένων προτάσεων. Στη διπλανή άσκηση δε θα χρησιμοποιήσεις τις υποθετικές και τις εναντιωματικές μόνο. Ελπίζω να βοήθησα... !

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ / ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Ειδικές	7. Πλάγιες ερωτηματικές
2. Ενδοιαστικές	8. Αναφορικές
3. Χρονικές	9. Βουλητικές
4. Υποθετικές	10. Εναντιωματικές
5. Τελικές	11. Αιτιολογικές
6. Αποτελεσματικές / Συμπερασματικές	